

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

комунікативної компетентності – здатності особистості застосовувати в конкретному спілкуванні здобуті знання мови, способи взаємодії з навколишніми і віддаленими людьми та подіями, навички роботи в групі чи колективі, володіння різними соціальними ролями [4, 163]. Наукові пошуки та досягнення педагогічної науки, соціально-культурний розвиток загальноосвітньої школи, доробок науковців із методики навчання української мови на усіх ступенях освіти (від дошкільного до вищої школи) інформаційно забезпечують розробку новітніх технологій навчання для окремого навчального предмета. Технологічний аспект навчання української мови в початкових класах полягає не в прямому, лінійному перенесенні теоретико-методичних засад сучасного розуміння «технології навчання», а в творчому пошуку шляхів продуктивного навчання української мови молодших школярів.

Висновки. Зміни, внесені в навчальний процес концепцією Нової української школи, Державним стандартом початкової освіти, Типових освітніх програмах, характеризуються актуалізацією компетентнісного підходу під час навчання української мови та читання. Регламентуючи свободу педагогів у виборі шляхів навчання, виховання і розвитку школярів, новий підхід до вивчення української мови в початковій школі надає можливість вибору та створення власного навчального забезпечення освітнього процесу. Чинні вимоги до його якості доповнюються показниками, які відповідають пріоритетам нового Державного стандарту і передбачають реалізацію ідеї інтеграції; дослідницький підхід до формування умінь учнів і оволодіння державною мовою; конструювання знань, а не їх відтворення; організацію пошуку інформації з різних джерел; розвиток критичного мислення, творчості.

Список використаної літератури

1. Вашуленко М.С. Дидактичні «секрети» успішного Букваря [Електронний ресурс] / М.С.Вашуленко. – Режим доступу: <http://www.rozumniki.ua/ua/viewarticles/id-didaktichni-sekrety-uspishnogo-bukvary-a-62.htm>.
2. Думанська О.І. Мова сучасних абеток: лексичний та стилістичний аспект [Електронний ресурс] *Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство*: Міжвуз. зб. наук. ст. 2009. Вип. XX. С. 481-486.
3. Пономарьова К.І. Пріоритети в навчанні грамоти першокласників НУШ. *Початкова школа №8 (590)*, 2018. С. 21-25.
4. Савченко О.Я. Компетентнісний підхід як ресурс інноваційного розвитку шкільної освіти *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2015. Вип. 33. С. 161-167.

УДК 159.923.2:17.022.1.

РОЛЬ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ У СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ

Гребіневич М., здобувач ОС «бакалавр» спеціальності 053 «Психологія» (Практична психологія), 4 курс, РДГУ

Науковий керівник: старший викладач, Джейджер О. В.

Постановка проблеми. Проблеми, які пов'язані із людськими цінностями посідають одне з найважливіших місць, оскільки ціннісні орієнтації, що виступають в ролі структурного компоненту спрямованості особистості та є відображенням внутрішнього її світу, зумовлюють суспільну спрямованість поведінки на засвоєння та відтворення загальних життєвих і культурних цінностей, допомагають розкрити механізми впливу на становлення старшокласників та адаптують їх до нових умов суспільно-економічних відносин.

Мета: дослідити вплив ціннісних орієнтацій особистості на формування професійних спрямованостей старших школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. З кожним роком держава все більше висуває до індивіда все нові і нові вимоги. Від особистості вимагають бути

відповідальною, активною та суспільно сформованою, з високим рівнем професіоналізму та гуманістичним світоглядом. Людина упродовж усього свого життя здійснює ті або інші види самовизначення, а саме: особистісне, сімейне, соціальне, індивідуальне, але саме в старшому шкільному віці вона ніби програмує свою подальшу трудову діяльність. Саме тому проблема розвитку ціннісно-сислової сфери особистості старших школярів стає особливо актуальною, оскільки в сучасних умовах ситуація з професійним самовизначенням різко змінюється.

Роль ціннісних орієнтацій школярів є надзвичайно значущою. Це характеризується тим що, постійно зростають вимоги до активної творчої особистості, яка має відшукати своє місце у житті, і яка готова самовизначатися та самореалізовуватися. Необхідність дослідження стану та зміни ціннісних орієнтацій старшокласників викликано також і практичною діяльністю. Адже, від того, з якими головними цінностями живе сучасна молодь, залежить напрям соціально-культурного та політико-економічного розвитку суспільства. Через це увага до професійного самовизначення старшокласників в основному викликана саме необхідністю ефективної адаптації та знаходженням свого місця у житті. І саме через це багато вимог ставиться до відповідальної, активної особистості зі сформованими громадянськими, моральними рисами, високим професіоналізмом та гуманістичним світоглядом [3, с. 117-119].

Чимало дослідників у вітчизняній та зарубіжній психології працювали над проблемою професійного самовизначення Л. Божович, О. Вітківська, Л. Йовайша, А. Маркова, О. Мельник, О. Морін, Є. Павлютенков, З. Становський, Л. Ткачук, В. Туляєв, О. Туриніна, Б. Федоришин, І. Чорна, В. Ярошенкота інші. Висвітлили багато важливих сторін феномену цінності К.Абульханова-Славська, Б. Ананьєв, Б. Братусь, Е. Еріксон, О. Леонтєв, М. Рокич, С.Л. Рубінштейн, М. Савчин, В. Франкл, А.В. Ядов, П.М. Якобсон та ін. Проте на сьогоднішній день багато аспектів цієї проблеми потребують додаткових наукових пошуків.

Старший шкільний вік несе в собі енергію подальшого розвитку і в залежності від того, які цінності та професійні орієнтири стануть для них домінуючими та особисто визначеними і буде залежати шлях та перспективи розвитку суспільства.

Такі науковці, як О. Семенюк та Л. В. Пляка зазначали, що ціннісні орієнтації є елементами мотиваційної структури особистості, на підставі яких і відбувається вибір тих чи інших соціальних установок як цілей або мотивів конкретної діяльності. Також вони вказували на те, що цілі особистості формуються саме під впливом керуючої у суспільстві системи цінностей, яка змінюється залежно від розвитку історії [4, с.83].

Як зазначає Є. Кучеренко, професійне самовизначення – це безпосереднє здійснення поставлених цілей та установок в професійній діяльності, ніби спосіб професійного саморозвитку, де відбувається перетворення ідеального професійного «Я» на реальне [1, с.35].

Особливості процесу професійного самовизначення досліджувалися багатьма вченими, згідно підсумків наукових доробок яких можна зазначити, що: «професійне самовизначення» не тотожне поняттю «вибір професії», адже друге це лише показник того, на що підліток орієнтується при своєму виборі. Або ж це власні інтереси та бажання, прагнення оволодіти даною професією, або ж випадкові обставини, ситуації та наміри інших людей, які приводять до втрати особистісного смислу у подальшому навчанні та роботі; після обрання професії, професійне самовизначення продовжує розвиватися саме у процесі освітньої підготовки; лише після того як людина сформує адекватне та повне уявлення про себе як суб'єкта професійної діяльності можна говорити саме про успішність професійного самовизначення [1, с.41].

Висновки. Отже, на основі вищесказаного можна зробити висновок, що професійне самовизначення залежить від цінностей, уподобань та бажань підлітків. Якщо старшокласник зробив самостійний крок та обрав професію, яка буде задовольняти його цінності, то тим яскравіше та точніше буде виражене бажання здобувати знання у даній професії і саморозвиватися. Також вибір може здійснюватися на основі поглядів та

переконань оточуючих, проте він у більшості випадках буде хибним та в подальшому не приносить жодного задоволення.

Список використаної літератури:

1. Кучеренко Є. В. Розвиток професійного самовизначення майбутніх психологів: дис. ...канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 252 с.
2. Ригель О. Особливості професійного вибору сучасних старшокласників *Молодь і ринок*. 2015. № 5. С. 124–128.
3. Ляска, О. П. Психологічний аспект проблеми професійного самовизначення особистості *Проблеми сучас. психології*: зб. наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка, Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Кам'янець-Подільський, 2008. Вип. 1. С. 117–125.
4. Ткаченко Н. О. Вивчення факторів, що впливають на вибір професії провізора // *Актуал. питання фармац. та мед. науки та практики*. 2014. № 1. С. 83-86.

УДК 316.61

ВПЛИВ МАНІПУЛЯТИВНИХ ДІЙ НА МІЖОСОБИСТІСНЕ СПІЛКУВАННЯ

Гузей А., здобувач ОС «бакалавр» спеціальності 053 «Психологія» 3 курс, РДГУ

Науковий керівник: канд. психол. наук, доцент Назарець Л.М.

Постановка проблеми. Маніпуляція як засіб психологічного впливу стала звичною, повсякденною частиною нашого життя. Близькі та друзі, підлеглі та керівники – всі практикують маніпуляції у міжособистісному спілкуванні. Іноді це робиться свідомо, іноді – ні. Але мета завжди одна – отримати бажане. Проте важливо знати, де закінчується межа дозволеного, а де є ризик перетворення на жертву і чим може загрозувати маніпуляція.

Тема маніпуляції свідомістю сьогодні активно обговорюється, дедалі частіше стає предметом наукових досліджень та дискусій. Зокрема даній проблемі приділяли увагу такі вчені, як Е. Берн [1], Є. Доценко [2], О. Михайлюк [3], Л. Орбан-Лембрик[4], Е. Шостром[5], і т. д. Дослідження проблематики маніпулятивних дій в міжособистісному спілкуванні і розгляд її з наукової точки зору нараховує лише кілька десятків років. Тому, дане питання на нашу думку потребує подальшого вивчення.

Мета статті. Дослідити вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під маніпуляцією у широкому розумінні мають на увазі універсальний спосіб досягнення власних цілей в процесі взаємодії особистостей. Існують різні точки зору щодо допустимості маніпуляції в міжособистісному спілкуванні, однак у вузькому сенсі дане поняття набуває негативно-оцінного характеру, що пов'язане із ставленням до іншої людини як до засобу досягнення власних цілей [4].

Психологічна маніпуляція – різновид соціального впливу, який використовується для прихованого впровадження в психіку жертви цілей, бажань, намірів, відносин або установок маніпулятора, які не збігаються з актуально існуючими потребами жертви. Це приховане управління людьми та їх поведінкою. В основі усіх видів маніпуляції є саме прихований вплив, факт якого має залишитися непоміченим об'єктом маніпуляції [1].

Маніпулятор намагається вплинути так, щоб цього не помітив суб'єкт. Важливою передумовою виникнення маніпулятивного впливу є наявність причин (особливостей психіки тощо), відповідно до яких люди потрапляють під вплив. До них відносяться наступні: сугестивність, низька самооцінка, сором'язливість, тривожність; таланти і здібності маніпулятора; компліменти і винагорода; звертання до чоловічої і жіночої гідності; залякування і шантаж; досягнення справедливості; доброта і жалість; почуття провини; порушення самолюбства; страх самотності у важкий період [3].

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135